

Akademikernes indspil til nyt censursystem

Den 24. juni 2016
Sag.nr. S-2016-496
Dok.nr. D-2016-13505
bba/bba

Ideelt bidrager censorordningen til såvel uddannelsernes kvalitetssikring som til at sikre, at den studerendes præstation bliver genstand for en ensartet og retfærdig bedømmelse. Undersøgelser har imidlertid peget på, at særligt kvalitetssikringsdelen ikke altid bliver løftet af de forskellige censorkorps.

Akademikerne støtter nedsættelsen af Censorudvalget i håb om at få tilvejebragt et kvalificeret grundlag for, hvordan censorordningen kan forbedres. Udvalget skal fremlægge sine anbefalinger til en modernisering af censursystemet efter sommerferien.

Den eksterne censur udgør en af grundstenene i den danske uddannelsestradition. En uddannelsestradition der tilskynder de studerende til at indgå i kritisk faglig dialog med underviseren, og hvor bedømmelsen af den studerendes præstation, oftere end gældende i andre lande, foregår ved en mundtlig eksamen. Det særlige ved mundtlige eksamener er, at interaktionen mellem eksaminator, censor og studerende indbefatter et væsentligt læringselement og muliggør, at eksamen indgår som en integreret del af et undervisningsforløb og dermed bliver mere end til et spørgsmål om at tildele en karakter.

Den særlige danske uddannelsestradition skal vi bevare, for den betyder, at vi uddanner selvstændigt tænkende studerende. Den eksterne censur har her en vigtig rolle, idet den eksterne censur netop har til hensigt at være garant for, at den studerende får en fair og objektiv bedømmelse uden den grad af forudindtagethed eksaminator måske kan have af den studerende baseret på et forudgående undervisningsforløb.

Med disse indledende betragtninger in mente skal Akademikerne her komme med vores overvejelser i forhold til et fremtidigt moderniseret censursystem:

Anbefaling 1: Fasthold minimumskrav til omfanget af ekstern censur

Akademikerne finder fortsat behov for at fastholde minimumskravet på ekstern censur til en tredjedel af uddannelsernes samlede ECTS. Det er der flere grunde til.

Taxametersystemets kobling mellem aktivitet og tildelte bevillinger har en indbygget risiko for faglig niveausænkning. Det er ikke nødvendigvis

det der sker, men alene risikoen taler for et vist minimum af ekstern censur.

I tider med vigende finanslovsbevillinger til uddannelserne, er der stærk tilskyndelse på institutionerne til at fastlægge omfanget af ekstern censur ud fra økonomiske hensyn og i mindre grad faglige hensyn. Aktuelt kan iagttages, at man på institutionerne netop er i gang med at frigøre midler fra den eksterne censur. En fastholdelse af minimumskravet vil sikre en minimumsgrænse for, hvor dybt der kan skæres samt, at økonomiske hensyn ikke, i for vidt et omfang, får lov at skygge for faglige hensyn. Samtidig er det værd at bemærke, at det på mange fagområder fortsat er muligt at frigøre midler fra ekstern censur, idet omfangskravet for ekstern censur overopfyldes.

Af hensyn til de studerendes retssikkerhed er der behov for at bevare en vis grad af ekstern censur, der sikrer den studerende en retfærdig og fair bedømmelse. Særligt for mundtlige eksamener er det vigtigt med ekstern censur, idet fraværet af skriftligt materiale gør det vanskeligt at give en fair behandling af en evt. klage.

Som nævnt indledningsvist, er det ud fra en kvalitetsbetragtning formålstjenligt at fastholde det læringselement, der er i den mundtlige eksamen, og som bedst understøttes ved en tilstedeværelse af en ekstern censor. I forlængelse heraf skal Akademikeren ligeledes anbefale, at det afsluttende bachelorprojekt og kandidatspeciale som minimum altid er genstand for ekstern censur.

Det kan derfor da også overvejes at slække på kravet om ekstern censur på skriftlige eksamener, i og med tilstedeværelsen af skriftligt materiale giver bedre mulighed for en retfærdig revurdering af den studerendes præstation i tilfælde af, den studerende finder anledning til at klage.

Endelig skal understreges, at intern censur ikke kan bruges som en besparelsesløsning. Brugen af VIP'erne til intern censur vil de facto betyde mindre tid til kerneopgaverne forskning og undervisning og dermed ikke være en reel besparelse, men snarere en omkostning på forskning og uddannelse.

Anbefaling 2: Skab tydelig sammenhæng mellem ekstern censur og uddannelsernes kvalitetssikring

Akademikerne ser frem til, at Censorudvalget forhåbentlig kan komme med brugbare anbefalinger til, hvorledes vi bedre kan udnytte og få værdi af det eksterne censorsystem i uddannelsernes kvalitetssikring. Det forhold, at institutionsakkreditering har afløst uddannelsesakkreditering bør netop tale for, at censorinstitutionen tildeles en stærkere rolle i uddannelsernes kvalitetssikring.

Censorsystemet er gennem årene blevet kritiseret for ikke i tilstrækkelig grad at bidrage til kvalitetssikringen af uddannelserne, herunder at mange censorkorps reelt ikke er landsdækkende. Denne kritik er alvorlig, og Akademikerne finder, at der netop i forhold til uddannelsernes kvalitetssikring er et åbenlyst behov for at få løftet censorinstitutionens rolle og funktion.

Skal censorinstitutionen tildeles en tydeligere rolle i uddannelsernes kvalitetssikring, kræver det dog en sammentænkning af censorordningen med akkrediteringssystemet, således at dobbeltarbejde undgås, ligesom institutionerne skærmes for at skulle tilfredsstille to forskellige kvalitetssikringssystemer.

Idéen om, at der på ad hoc basis skal kunne nedsættes eksternt tværgående censorpanel, der på tværs af institutioner skal have til opgave at vurdere det faglige niveau på sammenlignelige uddannelser udbudt på forskellige institutioner, fortjener en nærmere udfoldelse.

Ligeledes er Akademikerne positiv overfor en mere differentieret eller begrundet brug af eksternt censur, dog under iagttagelse af, at minimumskravet for eksternt censur på den enkelte uddannelse fortsat opfyldes. For eksempel er der perspektiv i at stille højere krav til omfanget af eksternt censur for nye uddannelser i en given periode, ligesom uddannelser der har modtaget en advarsel for vigende kvalitet, skal kunne få et påbud om at øge omfanget af eksternt censur.

Anbefaling 3: Brug aftagercensur hvor relevant

Det kan være formålstjeneligt at operere med forskellige typer censur. Visse fag kræver færdighedscensur, og dermed en særlig faglig indsigt hos den eksterne censor i forhold til at bedømme om den studerende kan faget tilstrækkeligt. Færdighedscensur vil typisk kræve fagfællecensur.

Men samtidig er der fag og projektforbøb, hvor aftagercensur kommer til sin ret og tilfører værdi til den studerendes læring, fordi den mundtlige eksamen kan fokusere på nytten af det, den studerende har lært og arbejdet med. Formålet er her at vurdere, hvorvidt den studerende er i stand til at omsætte det lærte til praksis. Der ligger her givet et udviklingspotentiale i nye pædagogiske metoder ved at benytte aftagercensurer.

Ud over at aftagercensurer kan styrke relevansdelen af fagene, dér hvor det er meningsfuldt fx ved projektarbejder, kan en mere begrundet brug af aftagercensur også bidrage til at kvalificere et øget samarbejde mellem aftagere og uddannelser. Hvor det er praktisk muligt og giver faglig mening, bør institutionerne derfor benytte aftagercensurer netop for at styrke samspillet mellem uddannelsen og arbejdsmarkedet og de kompetencer, der efterspørges.

Samtidig bør det overvejes om ikke aftagerpanelerne skal bemandedes med aftagercensorer, der gennem censorarbejdet, netop kan bidrage med en særlig indsigt i uddannelsens faglige niveau, mål og indhold.

Anbefaling 4: Stil skærpede krav til rekruttering og uddannelse af eksterne censorer

I det omfang at censorinstitutionen tildeles en større rolle i kvalitetssikringssystemet, fx ved øget brug af tværgående censorpaneler, er det evident med højere krav til rekrutteringen af de eksterne censorer, og at disse krav følges op med særlig uddannelsesforløb for censorerne, således at de lever op til de nye kvalitetskrav.

I det hele taget er der behov for at skærpe kravene til de eksterne censorer – herunder ikke mindst aftagercensorerne – om løbende at holde sig ajour med uddannelsens læringsmål og faglige indhold. Ligeledes bør det for nye censorer være gældende at deltage i intro-kurser, der tydeliggør de krav og forventninger, der stilles til den eksterne censur.